

Lisa 4: Transkriptsioon intervjuust õppejõududega

Õ2: Meie oleme Tiiuga tegelikult selle ainega olnud üsna vähe seotud. Mina olin kaks aastat, siis kui (*teine õppejõud*) andis, assistendi rollis ehk siis aitasin seal toimetada, lugesin ise seal mõnda asja, lugesin kodutöid... aga ma enam-vähem tean, mida seal käsitleti ja kuidas seda tehti. Ja nüüd sellel aastal siis me Tiiuga võtsime selle... õigemini Tiiu vastutava õppejõuna/

Õ1: /ikka koos sinuga/

Õ2: /üle. Nii et tegelikult ega meil väga palju praktikat selle ainega ei ole ka.

Aga kas te oskate öelda, kui pikalt seda ainet on loetud?

Õ1: Ma arvan, et aastaid. Ma arvan tõesti, et aastaid.

Õ2: Selle saab järgi vaadata.

Õ1: ÕIS-ist saab järgi vaadata, aga ma arvan, et no vähemalt mingi 6-7 kui mitte rohkem isegi aastat ja ta on natukene olnud sellises õnnetus seisus, et ta on käinud ühe õppejõu käest teise õppejõu kätte, olenevalt sellest, kes siis ülikoolist töölt ära läheb. Ja teda on vahepeal ka sisse ostetud ja see on põhjustanud ka ehk seda tagasisidet, et ei olda selle ainega nii rahul.

Õ2: Siinemaani on, jah, olnud kriitilisi momente seal.

Okei, aga kas see on peamiseks põhjuseks, miks tahate nagu täitsa muuta selle aine ülesehitust või on asi milleski muus?

Õ1: No eks ta oligi natuke ajendatud sinu sellest suhtlusest tudengitega, Maria/

Õ2: /mhmh/

Õ1: /kus tudengid tegelikult väljendasid oma seda... kuidas nad tunnevad, et kommunikatsiooni poole tudengid on võrreldes ajakirjandustudengitega natuke nagu vaeslapse osas, et õppekavas ei ole sellist nii-öelda suhtekorralduse poole pealt või kommunikatsiooni poolelt nagu sellist (*väljakutsuvat õppeainet*), et/

Õ2: /jaa, just, ütleme, nii palju kui mina rääkisin tudengitega niimoodi üsna informaaalselt, siis ikkagi mis ühest allikast jäi kõrva, on see, et jaa, et neil ajakirjanduse omadel on nagu (*väljakutsuv õppeaine*) ja nad saavad drilli ja nii-öelda päris seda tööd teha, aga kommunikatsioonijuhtimise poolel on vähem seda kõike. Üks põhiline asi oligi, et nad ütlesid, et seda on vähem, kuigi tegelikkuses oli ju. Näiteks kui (*teine õppejõud*) seda ainet andis, siis tal oli ka hästi palju praktikuid ja kõik oli nii nagu tegelikult

peaks üks praktiline aine olema paberil, aga no see oli võib-olla natuke nõrgalt koordineeritud selles mõttes, et kui praktik tuleb, siis ta tahab ikka rääkida nagu sellest, et mis see on ja kogu see missiooni pool ja see a-b-c, aga nagu samas kui sa planeerid kursust, siis see a-b-c käib kohe alguses ära ja sa ei saa nagu selle peale jääda kogu aeg. See on nagu vist praktikute kaasamise juures üks raskemaid asju. See fookuse hoidmine, et „tere, palun tulge meile... noh, põhimõtteliselt nagu üsna heast tahtest esinema“ ja nüüd ma veel ütlen teile, millest te peaksite rääkima ka. Et seda tegelikult on raske koordineerida ja see võtab võhmale ja seda täiel määral ei olegi võimalik teha.

Jaa, arusaadav. Ma saan aru, et juba eelmisel semestril toimusid mingid muudatused seal aines. Millised need muudatused olid?

Õ1: Kõige suurem muudatus oli see, et kontakttundide arvu sai suurendatud: kohtumised toimusid igal reedel neli tundi. Teine suurem muudatus, mida varem pole katsetatud, oli see, et tudengid pidid endale leidma organisatsiooni, kelle kommunikatsiooniprobleeme nad siis lahendama asusid... ja see käis siis läbi terve kursuse, et see oli nagu selline natukene... ma kasutasin ära oma kogemust, mis on magistriõppe aines „Strateegiapraktika“, kus tudengid teevad koostööd organisatsioonidega, kuigi seal on organisatsioonid õppejõudude poolt valitud, aga nüüd jäid siis tudengitele vabad käed.

Õ2: Oi ja see töötas minu meelest väga hästi.

Õ1: Jah, ma olin täitsa üllatunud, sest ma pisut kartsin alguses, kas kõik leiavad endale. Leiti organisatsioonid. Osadega koostöö oli parem, osadega halvem, aga nii elus ongi, et selles suhtes ma ei ole pettunud.

Õ2: Ja siin ongi see, et seekord nad said täiesti ise valida, aga kui mõelda sellest nagu koordineeritud koostööst ettevõtetega, siis võib ju olla ka nii, et need, kellel on kohe võtta keegi, kellega kohe minna tegema mingisuguseid kommunikatsioonitegevusi, et neil on „jee“ ja võtke need, need väikesed MTÜ-d ja ökopood ja mis meil kõik olid. Aga tõepoolest, et võib juhtuda, et mõnel grupil ei olegi... ja siis oleks hea täpselt, kui oleksid olemas juba sellised organisatsioonid, mis kindlasti vajavad midagi, mingeid konkreetseid asju.

Õ1: Selles suhtes saab pakkuda ja mõelda, et kuidas neid siis jagada, et kes... selles suhtes, et kui teha head kommunikatsioonitööd, siis see valdkond peab ka sind huvitama, et kui tegelt, noh, miks mitte, kui meil oleks olemas nagu paar-kolm omalt poolt pakkuda ja siis ülejäänud otsivad ise, et see oleks tegelt vahva.

Õ2: Jah.

Arvate, et võiks olla juba mingi eelnev kokkulepe olemas mingite firmadega?

Õ1: Jah, ja siis ongi. Nagu selles suhtes eelnevale kokkuleppele tuleb mõelda, et kuidas need rühmad ei sattuks ebavõrdsesse seisusse. Aga kui organisatsioon juba teadvustab, et mingi mure on, mida ilmselt saab kommunikatsiooniga lahendada, siis no tudengite elu läheb ka natuke lihtsamaks. Selliseid organisatsioone võiks välja pakkuda kui privileege, kas mingi loosiga jagada või... et keegi ennast halvasti ei tunneks või et on nagu kõrvale jäetud.

Aga kuidas tudengitel see organisatsioonide leidmine õnnestus? Kas te seda ka uurisite, millise või kust nad need organisatsioonid leidsid üldse?

Õ1: Mulle tundub... ma seda spetsiaalselt ei uurinud, aga nii palju kui ma nende esitlustest aru sain, siis enamik olid leidnud organisatsiooni... kellegi tuttava organisatsioon oli see. Organisatsioonide puhul oli see, et üks rühm vahetas organisatsiooni välja ja vahetati see muuseas välja sel põhjusel, et see, mis nad algselt valisid oli *start-up* organisatsioon, kes tahtis minna välisturule. Ja tegelikult põhjuseks oli see, et meie tudengitel ei ole ju ressursi, et teha uuringuid, mida seal välisturul tahetakse või milliste sõnumitega, et siis sai soovitatud, et võtke natuke lihtsam organisatsioon.

Aga millised need ülesanded peamiselt olid, mida organisatsioonid nendele tudengitele andsid?

Õ2: Sotsiaalmeedia haldamist oli palju, sisuloomet just sotsiaalmeedia platvormide jaoks, siis... oligi vist peamiselt see. Ja siis nad otsisid vist ikka mingisuguseid väljundeid teiste mingisuguste selliste nagu kasutamata võimaluste jaoks, et mis see, mis need. Nad tegid sisulist tööd ka tegelikult, nad mõtlesid tõesti nagu edasi, et kuidas/

Õ1: /jah, seal üks rühm tegeles.. käis nendel degusteerimistel kaasas ja nii-öelda vaatas seda poolt, kuidas seda tehakse. Nii, kus mul need organisatsioonide nimed, et siis mul ilmselt tuleb paremini... aa, siis üks rühm, kes tegeles (*konkreetses organisatsiooniga*)/

Õ2: /nemad tegid ürituse ka vist/

Õ1: /jah, nemad orgunnsid sellise abistamise päeva, aga see rühm oli tegelt nagu sihuke *so-so*, et see tuli nagu hästi viimasel minutil. Ja siis ma tundsin, et millele me peame rohkem tähelepanu edaspidi pöörama, on see, et aidata neid ideid loopida neile. Mis mind üllatas, oli see, et hästi paljudel juhtudel ei olnud neil oma ideed, mida teha. Et ma olen kogu aeg nagu ette kujutanud, et tudengid on sellised loovad ja tulevad oma uute mõtetega, aga tegelt paljudel juhtudel oli see, et mina pakkusin mingid ideed välja, mille nad siis ellu viisid. Et see nagu kuidagi... tahaks tudengit ka rohkem mõtlema sundida.

Aga kui paljud nendest ideedest tulid üldse tudengitel endal ja kui palju tulid nendel ettevõtetel, kellel oli võib-olla mingi varasem nägemus või kindel soov?

Õ1: Seda on raske öelda tegelikult, sest mida tahaks järgmine aasta teisiti teha on see, et me ise ei kohtunud nende organisatsioonide esindajatega. Mis ma olen mõelnud järgmise sügise peale, on see, et tahaks nagu need organisatsioonide esindajad kaks korda vähemalt audikasse saada. Üks siis, kui nad on välja valitud ja teine siis, kui on lõputööde kaitsmine.

Õ2: Just.

Õ1: Et need kaks korda, et selle tahaks sättida nagu tingimuseks, et kui organisatsioon tahab, et tudengid neid aitavad. Tegelikult on see ju tasuta töö, ja suur töö ikkagi, sest meil on viiesed rühmad. Viis inimest töötab nagu kommunikatsioonispetsi rollis organisatsiooni heaks. Mitte nüüd küll täiskoormusega, aga ikkagi. Siis võiks olla, nagu... tulla ikkagi kohale.

Mhmh, mõistlik, aga mis te arvate, kas see viieliikmelise rühma süsteem võiks jääda ka edaspidi?

Õ1: Osad rühmad vist olid isegi natukene suuremad, aga siin on nüüd täpselt see kahe otsaga asi, et... viis tavaliselt kipub olema selline arv, et keegi jääb kuskilt rühmast ludritama.

Õ2: Igas rühmas on alati keegi, kes panustab selgelt vähem, sest saab. Teised katavad ära.

Õ1: No siin peab nüüd vaatama, et kui palju neid nüüd järgmine aasta tuleb. Me see aasta opereerisime kaheksa rühmaga, et see... ütleme, no kaheksa kuni kümme on maksimum, mida saab... rühmi ja organisatsioone, sest muidu ei jõua lihtsalt kõiki neid asju läbi arutada. Aga kuna varasematest aastatest see suhtekorralduse aine on heas kirjas olnud ka mujalt tulnud tudengitele, aga me nüüd muudame nime ära, et ma ei tea, kas siis mujalt tulijad meid üles leiavad.

Õ2: Seda küll, selles suhtes, et nagu see suhtekorraldus ikkagi on laias keeles väga levinud ja see tähendab, et seal oli igasuguseid inimesi – oli füsioterapeute, oli psühholooge/

Õ1: /psühholoog, inglise keel, siis loomulikult eesti-soome ugri, sotsioloogiast, meie majast, kirjandus-kultuuriteadused olid mitu tükki.

Õ2: Mhmh! Mis on hästi vingi ja mis torkas ka silma oli see, et sageli väljast tulnud tudengid on palju kõrgemalt motiveeritud. See oli üllatus minu jaoks.

Õ1: Minu jaoks oli see ka üllatus, et meie tudengid hakkasid nagu pisut loodrit panema seal kursuse lõpupoole ja need, kes olid mujalt tulnud... mitme grupi puhul oli see, et nemad tegelt vedasid seda gruppi. Kuigi noh, ma panin nad gruppidesse kohustuslikult just selle järgi, et seal oleks ports meie tudengeid ja siis kaks-kolm mujalt tulnud, et nagu tasakaalustada seda. Et ühelt poolt mujalt tulnute

värske pilk, teiselt poolt teine kursus, et ikkagi mingid erialased teadmised juba on ju natukene. Aga see oli selline kuidagi, ma ei tea, kas meie tudengitele peksa teha või?

Õ2: Ma arvan, et seda ei ole vaja teha! Oli praktikuid ja praktilisi asju ja me tahaks päris asju teha ja/

Õ1: /see oli jah üllatav.

Aga kui niimoodi kokku võtta, siis kellele see aine täpselt suunatud on?

Õ2: Eelkõige meie tudengitele. Eelkõige kindlasti.

Õ1: Jah.

Õ2: Väljastpoolt tudengid on just selleks, et näidata seda, kelle kõigiga sa võid koos töötada, sest et kui sa lähed näiteks mingisugusesse kommbüroosse tööle või siis lähed *inhouse*'i tegema või mida iganes, siis sul ei ole ainult oma eriala inimesed. Suga räägivad inimesed täiesti erinevat keelt – sa pead ITikutega koos töötama, sa pead koos töötama inimestega, kes on agronoomid ja nii edasi. See on see õpetlik moment seal, aga fookus on minu meelest ikka seal meie omadel.

Õ1: Jah, põhifookus on. Ja tegelikult see sai ka, see on ÕISis ka nii kirjas ja see sai tegelikult alguses öeldud, et need, kes on mujalt tulnud, et nad peavad arvestama sellega, et me kohtleme kõiki kui tulevasi kommunikatsioonispetsialiste. Aga sel teemal meil selle kursuse käigus minu arust ei tekkinud probleeme. On teatud kursuseid on olnud mul varem, kus põhiline sihtrühm on meie omad ja siis on mujalt tulnud, kes hakkavad pahandama, et umbes, et aga meist ei saa ju kommunikatsioonijuhte, et miks me nii põhjalikult?

Kui palju on sellel kursusel tudengeid kokku? Mis on see piirarv?

Õ1: Nii, ma saan kohe vaadata! Meil piirarvu vist tegelikult ei ole pandud, kui ma nüüd õigesti mõtlen. Kui palju neid sel aastal oli?

Õ2: 60.

Õ1: 60 vist oli jah. Et ühtepidi siit tuleb välja... need... kahelt poolt nagu, et ühtepidi tegelikult suuremates rühmates saab rohkemaga hakkama ja teine asi on see, et mujalt tulnud tudengid toovad instituudile raha. Paraku jah, me peame nagu õppejõududena ka seda vaatama, et instituudil oleks nagu ained, mida me õpetame, võimalikult kasulikud, et me ei ole pannud nagu peale seda piirarvu.

Õ2: Aga ma kujutan ette, et kui see läheks üle sajaseks, siis/

Õ1: /ei, see oleks juba raske.

Õ2: Sa ei saa teha seda, see on personaalne. See on ikkagi rätsepaülikondade õmblemine ja seal nagu kõigile anda väärilist tagasisidet ja nagu hallata seda... see oleks karm. Sinna oleks siis lihtsalt vaja inimesi juurde.

Õ1: Siis oleks jah, sellepärast, et praegu selle kursuse võlu, ma loodan, et see on võlu, nende käest peab küsima, on see, et sa ei näe mitte ainult oma organisatsiooni ja ei tegele oma probleemidega, vaid läbi nende esitluste ja üksteise tagasisidestamise tegelikult näed kaheksat organisatsiooni.

Õ2: Pluss praktikud.

Õ1: Pluss praktikud, kes käivad oma asju rääkimas.

Aga mis te arvate, kuidas võiksid need ülesanded välja kujuneda ideaalis? Kas pigem võiksid tudengid ise suruda omalt poolt oma mõtteid ja teha nii-öelda analüüsi või võiksid ettevõtted tulla juba mingi konkreetse nägemusega?

Õ1: Mõlemal oma head ja vead. Ma arvan, et kui organisatsioon tuleb oma probleemi ja asjaga, siis seal võib see oht olla ehk, et tudeng satub mingisse vaku, et organisatsioon näeb, et meil on siin, et me tahame näiteks kliente saada, et siis tuleb võtta sihukesed klassikalised turundusvõtted, mida nad siis toetavad ja mida siis tudengid viivad ellu.

Õ2: Mis on ka tegelikult ju tore, neid peab ka tegema.

Õ1: Seda peab tegema täpselt samamoodi. Aga võib-olla õppimise poole pealt ehk, et see on muidugi... kui sul on organisatsioonil nagu visioon olemas, et sa pead õppima ennast kehtestama, kui sa näed, et on teisi võimalusi. Kuivõrd see nagu viieses grupis õnnestub bakas/

Õ2: /siin peaks võib-olla mõtlema ka sellele, kuidas see jaotub. Mulle tundub, et need loovprojektid või need loovama lähenemisega, et „näed sa, meil on probleem, lahenda ära“ - see on magistrisse sobivam puhtalt, sest sul on tööriistakastis rohkem kogemust ja rohkem tööriistu. Aga bakas on võib-olla lihtsam ja fookuseeritum ja tudengi jaoks ka... ma ei tahaks, et sellest aimest saaks mingi õudne stressiaine, et „aa, isver, ma ei tea, mul on „öö“, ma ei ole selle jaoks loodud.“ Sellega siis võib-olla ongi hea kasutada just selliseid rohkem nagu standardlahendusi või seda, mida klient tahab nii-öelda. Aga see surub inimesed kasti jälle teistpidi.

Õ1: Jah, see on sihuke kahe otsaga.

Õ2: Oleks ju hea, kui siin on kõik see, mis me siin räägime, et on loovad lahendused ja „ära tee nagu samu asju, mida kogu aeg on tehtud, tee ikka nii, et tundlad lehvivad kogu aeg“, et siis see on teistsugune.

No minu seminaritööle tuginedes võiks tegelikult öelda, et nendel idufirmadel ei ole ka nagu mingit sellist konkreetset nägemust või nii-öelda konkreetset ideed, kuidas ja milles tudengeid kaasata, et selles mõttes võib olla natuke keeruline see.

Õ2: Mhmh, aga no siis see ongi selline natuke lahtine.

Õ2: Et tudeng õpib tundma organisatsiooni. See on paras väljakutse.

Õ1: Jah, kindlasti.

Õ2: Seejärel, aga see tähendab seda, et tegelikult sellel organisatsioonil peab olema aega tudengi jaoks, et nad jõuavad läbi rääkida ja saada aru, millised on need võimalused ja probleemid.

Õ1: Sest no praegu oli see, et nad pidid leidma oma organisatsiooni septembri keskpaigaks, siis nad pidid välja selgitama huvipooled sellel organisatsioonil seal. Meie poolt tuli see sisend. Seal vist pidid sõnumid ja asjad ka juures olema. Siis nad pidid leidma selle, et mis see kommunikatiivne väljakutse on, mida nad saavad lahendada, ja siis selle organisatsiooniga seoses oli vaja luua see kommunikatsioonitegevuste kava ja siis nad mingi osa pidid ka ellu viima, et see läks sinna lõputõesse mingi osa sellest kavast.

Aga kui vaadata tudengite vaatenurgast, siis millised sellised praktilise oskused võiksid tudengil juba sellele kursusele tulles olemas olla? Kas on mingid sellised baas...

Õ1: Praktiliste oskuste poole pealt me väga ei eelda, aga võiks olemas olla need esimesed mõisted sellest, kuidas kommunikatsioon toimib, need sõnumid, ütleme... sihukesed üldprintsipid võiks olemas olla. Aga samas need, kellel ei ole ja kes tulevad kõrvalt erialadelt... ega minu arust nad ei ole hätta jäänud, sest hästi palju saab ka tegelikult nagu juurde lugeda ise.

Õ2: Tegelikult on mõned asjad. See on teise aasta aine.

Õ1: Jah.

Õ2: Ma loodan, et selleks ajaks on tudengitel ikkagi see teadmispõhine mõtlemine, uuringupõhine mõtlemine, kuidagi juba nagu sisse kodeeritud. Sest enamuse ikkagi kommunikatsioonitööst tähendab, et sa pead analüüsima seda, sa pead valdama mingeid baas-uurimismeetodeid, sest sa pead suutma mitte lihtsalt peale lennata, et „oh, see on hea idee, teeme ära“, vaid sa pead seda testima, katsetama ja analüütilise pilguga mõtlema, et kas see päriselt on ikka nii? Mis need teised variandid on? See ülekantav oskus peaks olema olemas. Ja ma tean, et seda on väga raske hinnata ja sa võid neile ka ju iga semester kütta kuusteist ainepunkti teadustöö aluseid, aga see ei jõua lihtsalt õppimise käigus kohale. See ongi sihuke... nagu jälle ring, et mis-mida kinnistad.

Õ1: Ja noh, meil natuke ju see aasta oli ka raskusi tegelikult sellega, et need meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodite kursused on tegelikult alles teise aasta kevadel ja ma ikkagi... jumal tänatud, et meil on olemas samm.ut.ee! Siis nad pidid sealt nagu lugema ja tegema mingeid intervjuusid ja küsitlusi. Aa, ja üks asi, mida tehti, oli see, et küsiti nagu mingit tagasisidet, et tehti just see tagasisideküsitlus, et mul tuleb see... mingi (*konkreetne valdkond*) oli seal.

Kas klientidelt?

Õ1: Just! Nemad olid jah, see oli... organisatsiooniks oli miski mittetulundusühing, mille nime ma muidugi ei mäleta, kes organiseerib mingeid (*üritusi*). No see turg on ju ka hästi täis, ja siis nendelt (*ürituse küllastajatelt*) küsiti tagasisidet ja siis oli... see oli natuke raske organisatsioon. Oli mingi sõpruskond, kes (*tegeleb ühe konkreetse asjaga*)/

Õ2: /(*koostööd teinud organisatsioon*) oli see.

Õ1: /just, (*koostööd teinud organisatsioon*) oli see. Nemad siis lõputööks uurisid nende... kas oli (*kodulehekülje küllastajate*) või Facebooki followijate käest, et mida nad tahaks veel näha, kuidas nad oma tegevust võiks edasi viia. Siis on uurimismeetodeid vaja.

Õ2: On küll, jah, ja see paistis tegelikult ka töödest välja, et mingid ankeedi põhialused ei olnud päris paigas. See ideaalis võiks tulla pärast uurimismeetodite õppimist, aga ma saan aru, et siin see kolmeaastane õppekava ikkagi seab omad piirangud. Me ei saa kolmandale aastale seda ainet jätta, et/

Õ1: /ei no siis on juba see, et meil inimesed peavad juba praktikale minema ju/

Õ2: /täpselt-täpselt. Et noh, siin lihtsalt peab hakkama saama, ise õppima.

Aga kuidas vältida olukorda, kus idufirma tuleb ja pettub?

Õ2: Mhmh, seda ei saagi vältida.

Õ1: Ilmselt ei saa päris jah.

Õ2: Kindlasti igal aastal, kui me räägime nagu kaheksast kuni kümnest grupist, siis tõenäosus juba ütleb seda, et keegi ikka ei ole päris rahul. See on ikkagi tudengite katsetöö ja see on ikkagi täpselt sellises turvalises keskkonnas, kus sul on õigus teha vigu ja õppida nendest vigadest. See on ülikooliõpe, onju, et sa ei pea tegema mingit a la 15 000 eurost projekti kohe, vaid seal peabki olema sellist eksimisruumi. Ja see tähendab, et ka see ettevõtte, kes tahab ja tuleb koostööd tegema, peab sellest aru saama.

Õ1: See ilmselt, no ütleme, selles suhtes olekski mõistlik need organisatsioonid kaks korda kohale tuua, et see esimene kord, kui nad tulevad ja nad nagu esimese probleemi ja kogu kokkulepped ja need asjad, et see on siis ilmselt see koht, kus meie Mariaga peame ühtepidi seda *pep talk*'i tegema, et meie tudengid on väga toredad ja vahvad ja kõik ja nad teevad hästi palju, aga teistpidi, jah, nagu natuke hoiatama ka neid, et noh, see on see...

Õ2: Ja muidugi kui, jah, et see on väga oluline, kui nad kohale tuleksid, sest kui näiteks lõputööde kaitsmine on, siis see inimene, kes istub seal ja kuulab ka teiste valdkondade, võib-olla ka sama valdkonna isegi, aga teistsuguseid projekte, siis ta võtab sealt palju ideid kaasa. See on nagu alati niimoodi. Ükskõik, mida sa lähed kuulama, kus esitletakse nagu palju erinevaid asju, saab, mis siis, et nad ei ole nagu sinu valdkonnaga võib-olla isegi seotud, sa ikkagi mõtled, et „hmm, kuule, aga seda saaks ise ju kasutada“, et see on nagu see võimalus seal. Aga ma saan aru, et nüüd on kiirenenud ajaga mõnel inimesel pisut raske tulla võib-olla kohale, no see nõuab oma koordineerimist ja vastutav õppejõud peab käima ja meile saatma ja... kommunikatsioonijuht! Kursuse kommunikatsioonijuht!

Kuivõrd palju oli sellist nii-öelda abistamist ülikooli poolt nende projektide elluviimisel ja projektide planeerimisel?

Õ1: Tegelikult meie poolt tuli pigem sihuke... ma ei saa öelda, et teoreetiline sisend, aga sihuke nagu üleüldine sisend, et mida nendes olukordades teha, sest see on ka nagu üks aine, mille puhul ma tahaks rohkem katsetada seda, et õppimise eest vastutus on tudengil. See ei ole õppejõu vastutus, et asjad ära tehtaks, aga tudengil on nii-öelda see kava ees, kuupäevad-tähtajad, aimdus, mida ta peab tegema. Aga et see initsiatiiv peab tulema tudengi poolt, sest see on nagu ka päriselus, et kui me lähme... neid võib võrrelda naks nagu sihukese kommunikatsioonibüroo tööga, et seal ka peab ikkagi initsiatiiv tulema kommbüroo poolt. Selles aines ka. Aga no samas ma usun, et me pakkusime piisavalt ka neid kohtumisi, kus sai nii-öelda individuaalseid konsultatsioone seal, et mis... terve rühmaga, et mis need mured on. Ja no tegelikult ma olin ju olemas ka/

Õ2: /aga no see on laiem teema, see on üldse selline üldine õpimotivatsioon praeguses kõrgharidussüsteemis. See vastutuse võtmine ei tule lihtsalt.

Õ1: Ei tule, ei tule.

Õ2: Sest üks me ise teeme ka võib-olla mingitel momentidel vigu, et selline ülehooldus ja ettehooldus ja asjade puhul nagu kummi venitamine on läinud võib-olla tsipa erinevaks sellest, mis on päriselus. See kursus peaks kindlasti olema üks nendest, kus sa saadki nagu seda praktilist maailma, kui sul ei ole enne olnud võimalust käia praktiliselt, tööl või kus iganes... või selle valdkonnaga kokkupuuteid, siis seal sa saad enam-vähem nagu teada, kuidas see asi käib ja harjudagi ära sellega, et mis see tähendab, kui sul ongi 2 päeva aega selleks, et teha põhjalik *background search* või mis iganes

raamistus leida. Päriselus ongi nii! Sul tuleb klient kohale, ütleb, et „tere, me tahaks kahe päeva pärast teha nagu sellise esimese korraliku töökoosoleku“, sa ei tea mitte midagi sellest valdkonnast, aga sa pead seda tegema – ennast kurssi viima. Ja ongi kõik! Kedagi ei huvita, et sa ei tea sellest midagi... või siis nad lähevad teiste juurde. Seda on nagu raske võib-olla vahest... see on ülikool, see on õppimise kontekst... seda ei võeta. Sellepärast on neid praktilisi aineid raske teha, sest ühelt poolt see on praktiline nagu päriselus ja kliendid ja nii edasi, aga teiselt poolt on see ju ikkagi õppimise keskkond. See tasakaal või vastuolu on päris karm.

Aga kui võtta kokku, et mis on selle õppeaine väljund või peamine eesmärk, et milliste teadmistega tudeng sellelt lahkub?

Õ1: No haridusbürokraatlikult on see ÕISis kirjas, aga minu soov ja tahtmine selle ainega on see, et tudeng... et ühelt poolt tekiks tal esimene kogemus, kuidas on kliendiga suhelda, ja see, et no kliendid on hästi erinevad. See on just see nagu, mis rühmatöödena välja võiks tulla. Siis teiselt poolt, et tõesti, neil tekiks see hea arusaam, et mis see kommunikatsiooniinimese töö üldse on. Et tegelikult teise aasta alguseks vist see teadmine veel päris nagu olemas ei ole ma arvan. Ja, jah, ja praktikas proovida neid asju.

Õ2: Ja selline nii-öelda sala-eesmärk, või noh, mitte sala, vaid tegelikult me ütleme selle ka väga selgelt välja, on sotsiaalse kapitali loomine. Need praktikud, kes käivad esinemas, nad on väga huvitatud nende tudengitega rääkimast. Ja need tudengid, kes pärast loengut või loengu vaheajal lähevad nende praktikute käest küsima – midagi asjalikku – mitte, et mis su lemmikvärv on, vaid midagi asjalikku, nad jäävad meelde ja need praktikud pärast räägivad meile, et „ma mäletan, selles aines tuli see tüdruk, ta tuli minu juurde praktikale“, et see tekitab sihukese positiivse eelhäälestuse. Versus see, kui sa istud nagu sihukese näoga seal loengus ja vaatad vahepeal oma nutitelefoni ja siis nagu paar korda võib-olla kiikad selle esineja poole. Et no tee või tina, aga see ring on väike! Tööandjate ring on väike!

Õ1: Jah-jah, ilmselt see on ka, ütleme, selles suhtes, kuna mina enne tudengitega kokku ei puutu, kuna esimese kursuse puhul ma ei näe neid, et anda ikkagi ka professionaalse karjääri puhul nõu, et millele tähelepanu pöörata. Täpselt see sama, et su karjäär hakkab tegelikult koolist pihta. Õppejõud on sinu elus ja nad ei kao mitte kusagile. Meilt küsitakse soovitusi ja kõike, ja see, kui sa ka nagu rühmatöös... kui sa ikkagi mängid mäkra oma kursusekaaslastega, suure tõenäosusega sinuga ei võeta tulevikus projekte ette! Ka seda nagu nii-öelda kasvatada. Seda, noh, töömoraali on vist liiga/

Õ2: /ära nii ütle/

Õ1: /kõlab nii õudselt, aga seda nagu, et anda näpunäiteid, et millega tuleb tööelus arvestada.

Õ2: Sest et, jah, see on võib-olla, jah, see, et noh, siin võiks nagu kergitada põlglikult kulmu ja öelda, et „ah, see on ju loomulik asi“, aga tõepoolest, võib-olla ei olegi kunagi olnud vaja mõelda nendele erinevatele repertuaaridele, et kuidas sa pead rääkima nagu keskealise firmajuhiga, kuidas sa pead rääkima *start-up*’i mingisuguse kaheksateistaastase, aga pisut introvertse juhiga, onju. Need repertuaarid ja see, et sa oled inimesena valmis, ja meeldivalt suhtlema valmis, igasuguste erinevate tüüpidega. See, noh, seda sa ei saa õpetada. Selle kohta sa võid teha loengu, aga see tuleb ainult kogemusega. Selleks peab andma neid kontaktivõimalusi. Sest muidu ongi jama, et lähedki välja, see ei olegi sinu nägu see ülemus või see sinu kolleeg, see võib tulla väga suure šokina, et „isver, see ei olegi minu mull“, et see on siuke jama värk jah, aga no seda ei saa lõpuni muidugi ära teha ja võtta. Me ei saa selle eest vastutust võtta.

Aga mis te arvate, milline peaks see organisatsioon olema, kes teeb selle õppeaine raames tudengitega koostööd?

Õ1: Ilmselt avatus on kindlasti üks neid märksõnu. See, et lasta tudengid oma organisatsiooni nii-öelda sisse, et nad selle probleemi leiaksid. Või kui see probleem on leitud või ta on ette antud, et siis ka uurida selle olemust ja tõesti ka natukene aega panustama. Aga no siin on ka, ma just mõtlen nagu selle sügise kogemuse peale, et tõesti nagu organisatsioone ette valmistada ka, et kurjam, tudengid võivad pettumuse valmistada. Ma mõtlen näiteks (*ühe konkreetse projekti*) peale.

Õ2: Meil ei läinud see projekt vist hästi.

Õ1: Muidu on ju väga vahva organisatsioon ja väga avatud tegelikult igasugustele asjadele ja noortele, aga minu arust ei saanud nad nagu rühmatööd jooksmas ja sealt oli... nagu sealt tuli lõpuks väga nukker see lõpptulemus. Täitsa nagu piinlik on.

Õ2: Mhmh, aga seda saab jah siis, kui on ülesanne ikkagi kohale tuua oma organisatsiooniliige.

Õ1: See kohale toomine, ilmselt see võiks ka anda organisatsioonile märku, et meie panustame ja me ootame ka neilt panust.

Õ2: Jah, ja no me ju õppejõududena oleme ka valmis toetama igal sammul, kui vähegi on vaja. Me ideid nagu ei anna teadlikult, aga nagu/

Õ1: /no kui ideid ei ole, siis sai lõpuks ka neid antud.

Õ2: Just, aga no see organisatsioon, siin ongi nagu küsimus, et kas see peaks olema kindla visiooniga või siis pigem selline avatud, et siis vist pigem nagu sihuke avatud, et sihuke katsetamis... sest et, noh, on väga palju asju, mis on tehtud, ja nad töötavad, ja neid tehakse edasi, aga väga paljud asjad ei ole veel üldse jõudnudki lauale, sest et lihtsalt ei teata nendest võimalustest. Keegi ei ole julgenud seda

teha, keegi ei ole mõelnud, et võiks sellises raamistuses kasutada mingeid lahendusi ja see kursus on täpselt see, kus võiks proovida neid asju.

Õ1: Jah, ja tegelikult üks tingimus, mis sai ju sätitud, tuleb mul praegu meelde nende organisatsioonide kohta, oli ju see, et organisatsioonis ei tohi olla kommunikatsiooniinimest.

Õ2: Jaa, õigus, oli küll jah.

Õ1: Ja selle nagu põhjuseks oli just see, et ei oleks nii, et tudengid lähevad organisatsiooni ja siis on keegi suur-ilus-tark-ja-uhke, kes ütleb täpselt ette, mida teha, ja siis tudengitest saavad nagu sellised orjad /

Õ2: /praktikandid!

Õ1: Jah, praktikandid, kes teevad kõik ära, mis neile ette öeldakse.

Õ2: Selle jaoks on teine koht. Jah, ja see, jah, neil ei tohi olla nagu kommunikatsioonijuhti.

Aga mida tähendab kommunikatsioonijuht? Selles mõttes, et hästi paljudes idufirmades tegeleb kommunikatsiooniga väga pingsalt just turundusinimene. Kas-kuidas seda eristada?

Õ2: Turundus ja komm ongi nii koos juba täna, et seda ongi võimatu eristada täiel määral, aga... no pigem ikkagi sellised, kus/

Õ1: /kus seda inimest ei ole. Sest no ütleme, et väike mõte ikkagi selle aine puhul on ka, no ma ei saa, et mul ikkagi see maailmaparandamine on oluline. Ütleme, et need väiksemad organisatsioonid, kus ei ole oma kommunikatsiooni-turundusinimest. Tegelikult ju juba kuna ülikoolis riik maksab selle eest, et siis panustada ühiskonda ja aidata neil organisatsioonidel midagi paremini teha. Mul on näiteks hästi hea meel selle üle, et meil oli... see oligi vist, et parim lõputöö oli ka, oli (*üks projekt*).

Õ2: Jaa, see (*organisatsioon*) oli äge.

Õ1: Ja nad alustasid ja see, kuidas tudengid hoidsid nende seda Facebooki üleval ja kõik/

Õ2: /ja tegid juhised, kuidas edaspidi!

Õ1: Jah, et kuidas edaspidi teha, et jah, nemad nagu... ma tundsin tõesti, et kurjam, me oleme midagi ära teinud selle kursuse raames! Kui see (*ühe teise organisatsiooniga*) läks nagu täitsa pekki, eks, midagi ei tulnud sealt, et vähemalt (*neile*) me midagi andsime. Ja need kampaaniad töötasid ka ja see koostöö tundus ka hästi lahe olevat, sest et nad ju tegid, mis see oli, mingisugune (*sotsiaalse meedia kampaania*) ja siis olid seal need näited. Kusjuures need olid kõik tudengite enda väljamõeldud, seal mina ei panustanud ideedega üldse! Ja siis oli vist jaa, et umbes, et seal pidi vist mitte lihtsalt

*share'*ima, aga kirjutama, et kus sa seda (*toodet*) kasutaksid ja pärast siis võitjal oli tehtud (*auhinnaga*) pilt, mäletan.

Õ2: /ja-ja veebi tegid nad ka nagu loogilisemaks.

Aga mis selle edu tingis teie arvates?

Õ2: Nad pühendasid väga palju aega sellele. Ja nad olid järelejätmatud.

Õ1: Jaa, ja mulle tundus, et nad ka meeskonnana töötasid väga hästi.

Õ2: Jaa, minu meelest olid nad rohkem kontaktis tellijaga ja sageli nagu nad... vähemalt mulle meenub, et nad ütlesid, et ega iga kord nad ei viitsinud ka nendega tegeleda, et „jälle teie ja jälle tulete te meile, et me oleme alati nii teinud ja misasja“, aga nad ei jätnud nagu järgi. Nad suutsid viisakalt, aga järelejätmatult teha seda, mis nende arvates oli vaja selleks, et kommunikatsioon töötaks paremini.

Õ1: Ja tead, mis võis olla ka üks neid edu põhjuseid? Nende enda käest võib küsida sealt ka, aga mulle... seal üks tüdruk oli ise (*samast vallast pärit, kus organisatsioon tegutses*).

Õ2: Jap, kohalik!

Õ1: Ja see on ilmselt see, eks ole, et kui sulle asi korda läheb, siis sa tegutsed rohkem. Sest no ma mäletan näiteks selle (*iirituse*) puhul ka, et mitu head planeeritud tegevust jäi ära, sest nad ei suutnud ennast rühmana kokku võtta. Seal nagu üks tüdruk oli ka seotud selle korraldajate meeskonnaga, aga kuna ta rühmatööst väga palju viilis ja ta ei suutnud teisi rühmaliikmeid sellega nakatada, kadus vahepeal paariks nädalaks ka ära, siis nagu, et teised oleks saanud.

Õ2: Jaa, see on ikkagi tiimitöö. Ja ma saan aru, et see on miski, mis lonkab väga paljudes ainetes. Just see kokkusaamiste vähesus, et grupp... oota, kuidas meil sel aastal grupid olid moodustatud?

Õ1: Mina panin kokku kurjalt.

Õ2: Ma arvan, et seda peab tegema. Kuskil peab seda tegema.

Õ1: Peab tegema, sest et see on elus ka, et tegelikult ei saa alati valida, et ma võtan need toredad inimesed kampa, kellega ma töötan. See on väga suur oskus niimoodi tööle saada. Aga tegelt ma arvan, et näiteid, no tegelikult seal oli ka ma arvan, et mingitel hetkedel, et keegi oli täitsa ära kadunud, sest tudengid käisid mulle muret kurtmas, aga me saime need ära lahendada, et mis seal ikka.

Aga mis te arvate, mis selle (*konkreetses projekti*) ebaõnnestumise tingis?

Õ2: Täpselt teistpidi! Nad ei panustanud aega.

Õ1: Nad ei panustanud aega ja seal... minu arust seal rühmas, no vot nüüd on ka see, et kuna ma nüüd olen neid teiste ainete raames näinud, olid mõned tudengid, kes ka muudes ainetes on... kuidas ma viisakalt ütlen/

Õ2: /panustavad vähem!

Õ1: Laisad ja lohakad! Jah, see oleneb ilmselt nagu õpimotivatsioonist. Seal oli tegelt paar tükki, kes olid sihukesed lähedad sellid sees, aga ilmselt nad tundsid, et ei taha... nagu kuue inimese tööd ei jaksa ära teha, et siis ta jäi nagu... kusjuures seal oli üks tudeng, kes mujalt oli ja kes oli väga aktiivselt kaasas, aga kuna seal ilmselt teised hakkasid pidurit panema, siis ta kadus ka vahepeal ära, millest oli kahju.

Õ2: Kahjuks küll jah.

Ma nüüd hüppan selle õppeaine korraldusliku poole juurde tagasi. Mitu ainepunkti see annab?

Õ1: Varem oli kuus ja tuleb üheksane.

Kas on kuidagi paika pandud ka see, juba praegu, millise osa moodustab sellest see kodutöö ja projekt?

Õ2: Me tundidena ei ole seda üheksasse ümber arvutanud, aga põhimõtteliselt on see ikkagi selline aine, kus on palju kontaktunde. See tähendab, et noh, circa 50 prossa ajast või 40 prossa ajast, ja siin ma tõesti ei ole faktitäpne, vaid panen puusalt praegu. On kontaktunde, et kui me praktikutega teeme koostööd, siis seda nagu ei anna teha videoloengus. No annab, aga see ei anna seda väärtust. Seal on kohal käimine väga oluline. Meil on veel lisaülesanded, lugemisülesanded. Ma julgen väita, et see kodutöö on mingi 30 prossa?

Õ1: Ei, ma arvan ikka pool ja pool enam-vähem, või isegi rohkem.

Õ2: Minul on tunne, et 30 kohal käimine, 30 lõputöö-suur projekt ja 30 prossa kõik need eneserefleksioonid, lugemisülesanded, sotsmeedia analüüs ja nii edasi/

Õ1: /sest praegu seal oli nagu koduste töödega... nagu pidi iga nädal ühe tegema, just, et hoida seda tempot, et sa millegagi tegeled. Pooled olid individuaalsed ja pooled olid rühmatööd.

Õ2: Seda peab hoidma ka, sest, et see on see variatiivsus.

Õ1: No mis selle kursuse juures veel põnevaks läheb, selle 9 EAP-ise juures, on see, et koos saavad olema auditooriumis magistrandid/

Õ2: /teatud kordadel/

Õ1: /magistrandid, kes... magistrantide aine oli kas 4 või 6 EAP-i, 4 vist oli, ma ei mäleta peast enam seda, kes pole meie valdkonnas varem õppinud ja tulevad nüüd siis kommunikatsioonijuhtimist õppima. Neile nii-öelda siis tasanduskursus. Magistrante me ilmselt niimoodi organisatsioonidega ei saada nagu tegutsema, sest neil see EAP-ide maht on väiksem, aga et nad saaksid mingi aimduse, et mis see kommunikatsiooninimese töö siis on.

Õ2: No just, et mingite sõlmpraktikute kordadel on siis koos rohkem rahvast. Kõik need süvitsi minevad tööd me teeme oma bakadega, aga siis, kui tulevad oma valdkonna tipud rääkima tööst, mõtlemisest-planeerimisest ja nii edasi, mis on nii-öelda põhilised etapid, siis on oluline, et ka need, kes tulevad meie magistrisse, neil ei ole olnud nagu seda ettevalmistust enne, et nad saavad sealt kaudu nagu selle pildi ette, et nad ei oleks päris sihukesed lendlevad lehekesed kuskil õppetuultes. See pilt mõjub!

Milline see projekt või ülesanne oleks selline, mis käiks selle kursuse tudengitele üle jõu teie arvates? Mis oleks *too much*?

Õ1: No *too much* on ilmselt... need praegused ülesanded, need ei olnud, nagu selgelt kohe. Seal on mõned kivid, mis ma oma kapsaaeda viskaks, et need juhendid ei olnud piisavalt vara valmis... aga elus ka ei ole. No see on sihuke kahe otsaga asi. Aga *too much*... võib-olla mingid asjad, mis nõuavad materiaalselt ressursi? Ma ei tea... et sa pead viima läbi miski kampaania, kus sul on vaja paberkanalil asju, et ma ei tea, et selles... see on... ma nagu ei taha tudengile/

Õ2: /eelarvelisi asju/

Õ1: /jah, eelarvelisi asju, et sellist nii-öelda finantsressurssi me ei tahaks, et keegi nagu kulutama hakkaks.

Õ2: Selle haldamine lihtsalt läheb üle mõistuse. Ei suuda sa seda infot tagada, ei paberimajandust ega finantsi ja tasusid. Seega see peabki olema nagu *low-key*, väikesed ettevõtted, täpselt sihuke katseta ja tee ja proovi! Mis ei tähenda, et neid asju ei saaks teha raha eest hiljem... no kõva raha eest.

Õ1: Hiljem saabki oma oskusi raha eest näidata/

Õ2: /just, et see on selline harjutamise asi. Ja lisaks ka väga pikaajalised strateegilised projektid, kus on suured eesmärgid seatud. Lihtsalt see kursus saab enne läbi. Meil on vaja, et seal lõpus oleks mingisugune asi, mingisugune kokkuvõte.

Õ1: Et midagi tehtud!

Pigem mingi konkreetne projekt, konkreetne üritus, konkreetne ülesanne?

Õ1: Jah, konkreetne tükk saab tehtud. Ja ilmselt mille kallale tudengeid veel ei laseks, et algselt meil olid mõtted, et laseks, et meil tudengid teevad mingi kommunikatsioonistrateegia või värgi. No selleks jääb oskusi ja aega meil väheks. See on sihuke magistritasandi värk.

Aga täiesti arvestatav oleks ka see, kui firma soovib näiteks sellist igapäevast sisendit näiteks sotsiaalmeediasse?

Õ2: Jah!

Õ1: Sotsiaalmeediaplaan ja...

Õ2: Jah-jah-jah või siis mingi sisekommunikatsiooni mingi... kui on, vaata, suuremad ettevõtted, et kasvõi selle analüüs, et kuidas info liigub... neid asju saab küll teha, jah. Siin on igasuguseid erinevaid asju. Jah, see peab olema nagu tehtav.

Aga mingeid piiranguid ühesõnaga ei paneks? Ongi vastavalt organisatsioonile ja vastavalt vajadusele?

Õ2: Mhmh.

Õ1: Jah-jah, ja selles suhtes ka, et kui organisatsioonil on mingi oma eelarve ette nähtud mingi projekti jaoks ja nad tahavad selles suhtes panustada, et mingi organisatsioon maksab mingid trükikulud või ruumirendid või sihukesed asjad, et siis loomulikult. Meie kätt ette ei pane. Aga jah, mida vältida on just need pikaajalised ja strateegilised asjad. Nendega veel ei saa teine kursus hakkama. Siis oleks see pettumus ilmselt organisatsiooni poolt liiga suur ja no tudengile endale ka, et kuskil mingisugune jama. Seda ei ole vaja.

Kuidas vaadata sellist analüütilist poolt? Organisatsiooni väliskommunikatsiooni põhjalik analüüs näiteks?

Õ1: See on nagu... no vot, see on jälle see, et vaata, ühtepidi meetodite kursust ei ole enam, et selle võrra see uurimine on... no kvaliteet ei pruugi väga hea olla. Ja tahaks ikka... kuna see on ikkagi praktiline, et mingisuguse projekti võiks ellu viia. Kuigi noh, analüüs on väga tore, aga ma ootaks sellega kolmanda aastani

Kas te uurisite ka eelmise semestri partneritelt mingisugust tagasisidet?

Õ2: *Nope*, see jäi puudu.

Õ1: See jäi puudu. See hinnang on see üks asi, mida raudselt tuleb muuta selle kursuse juures.

Õ2: See jäi ajaliselts nii sisse kavandamata ja siis juba tuli nagu teine semester peale ja oligi kõik. Ja siis nüüd on nagu imelik, et „tere, mäletate, kuus kuud tagasi meil siin ühed tudengid käisid“. Ja siis tuleb välja, et tudengid on kõik luuletanud ja pole tegelt midagi teinud.

Õ1: Ei, jah, seda tahaks jah. Nüüd ongi tänu sellele üheaastasele kogemusele, noh, mis mulle kohati hakkas tunduma, et no *crap* oli, et mingid asjad jäid täitsa nagu tegemata ja... aga samas ma vaatan nagu tudengite tagasisidet, et see on üllatavalt hea. See annab seda indu juurde, et ju me siis õigel teel oleme. Saame ainult paremaks liikuda. Aga jah, just see koostöö organisatsioonidega, et seda tahaks omalt poolt. Ja nagu, noh, nii-öelda ka, et kui need esindajad kohale tuua seal alguse poole ja lõpus, et siis ka tudengid tunnevad ehk rohkem vastutust. Jah, sellele (*konkreetses organisatsiooniga tegelenud tiimile*) me lugesime pärast sõnu peale, et see on Tartu Ülikooli hea nimi, mille te maha mängisite.

See aine on vist sügisel? Mis ajaks peaksid need projektid või kokkulepped olema sõlmitud ettevõtetega?

Õ2: Suvel kindlasti.

Õ1: Suvel kusagil, jah. Aga tegelt, olgem ausad, siin võib jääda ka üsna viimasele minutile augustisse, sest et no selge on see, et me kõiki organisatsioone ei leia ja me ei säti seda ka eesmärgiks. Loodan ühtepidi, et kui seda ainet nüüd mitu aastat teha, siis see sõna levib ja siis need organisatsioonid hakkavad ise meiega ühendust võtma, et me ei pea ise nagu kuskile minema *hunt*'ima neid. Aga et mingi osa organisatsioone võiks olla nagu ikkagi, mis tudengid ise leiavad – mille suunas neil süda tuksub.

Kui kaua jääks tudengitel aega neid organisatsioone otsida?

Õ1: Sellega käis väga kippelt. Minu arust oli kaks nädalat.

Õ2: Ja nad said sellega väga hästi hakkama!

Õ1: See käis kippelt, sest nad pidid 13.09 leidma ja meil esimene kohtumine oli teine ehk siis alla kahe nädala.

Kui palju võiks neid organisatsioone olla, kellega on juba eelnevad kokkulepped sõlmitud?

Õ2: Ma arvan maksimum viis, siis jääb mänguruumi ka oma nendeks, sest tavaliselt on see, et jube pläss oleks see, kui sul on tehtud rohkem kokkuleppeid kui sa jaksad ära teha, sest tavaliselt on need kommunikatsioonitegevused üsna sellise kiireloomulise olemusega. Kui sa mingit sotsmeedia platvormi kasutamist plaanid alustada, et „oo, tulge järgmisel aastal“ ei ole option. Siin peab vaatama, et suu lõhki ei läheks – see on oht. Sest ma kardan seda rohkem kui seda, et me ei saa kedagi.

Sest et siis ikkagi leitakse mingid väiksemad käsitööettevõtted või no mis iganes. Neid sa leiad ikka, kes on väga rõõmsad selle üle, et keegi viitsib kaasa mõelda. Aga kui sa juba oled ikkagi ametliku partnerina midagi välja lubanud ja siis jätta neid ripakile... see oleks suur mainekahju.

Õ1: Ja no ilmselt nagu seda... no kuidas need siis erinevad rühmad tööle saavad ja kui oluline see on, et organisatsioon on ise enda huvi üles näidanud, et seda saab ikkagi esimeste kogemuste pealt õelda. Praegu on natuke raske, jah, ennustada.

Need esimesed kokkulepped tuleks siis sõlmida ikkagi õppejõududel?

Õ1: Jah.

Õ2: Jaa.

Rohkem mul vist selliseid suuri sisulisi küsimusi ei ole. Kas teil on endal mingeid mõtteid?

Õ2: Mina tahaks õudselt ikkagi teada seda, mis on kommunikatsioon nende ettevõtete jaoks, kellel ei ole kommunikatsioonijuhti, et mida nad näevad. Lasta neil mõttel lennata, et mis need tegevused üldse on, mida nende arust, millega peaks nagu kommunikatsiooni tegema või kommunikatsiooniinimene, sest sealt võib selguda nii mõndagi huvitavat.

Õ1: Jah.

Õ2: Millele me ise ei ole osanud mõelda... me oleme ka natuke kinni nendes „aa sise, välis, sihtrühmad, platvormid, bläbläblä“, aga võib-olla on neil hoopis mingid sellised tegevused, mis ongi need sellised. No hübriidamet, et sa peadki tegema midagi, mis võib-olla tegelikkuses kuulub mingi infoanalüütiku või kelle iganes valdkonda. Me peame siis järelikult hakkama neid oskuseid arendama. Seda ma tahaks, et sa küsid, kui sa saad kokku nende idukatega.